

89 . București | Punct: Centrul Istoric, str. Lipscani nr. 32 – 34 | Anul: 2010

Anul: 2010

Cod RAN: 179132.151,179132.147

Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Evul Mediu, Perioada modernă

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Adina Elena Boroneanț, Elena-Florentina Gavrilă, Andrei Mircea Măgureanu, Gheorghe Mănucu-Adameșteanu, Florina Cristina Mitroi, Raluca-Iuliana Popescu, Meda Toderaș

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Instituție Nedefinită, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Municipiului București, Muzeul Municipiului București, Muzeul Municipiului București, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București

Raport

Între 22 martie și 14 iulie 2010 au fost efectuate cercetări arheologice preventive pe un teren cu o suprafață de 816 mp situat în strada Lipscani nr. 32 – 34, sectorul 3, în Centrul istoric al orașului București. Pe acest amplasament se află pivnițele a două clădiri (case cu prăvălie, sfârșitul sec. XIX) înscrise în LMI 2004, București, nr. 1315, B-II-m-B-19028 și nr. 1316, B-II-m-B-19029. Aceste cercetări s-au constituit, arheologic, ca o continuare a descoperirilor rezultate ca urmare a cercetării din anul 2008 a străzii Lipscani în cadrul Proiectului de Reabilitare Străzi și Utilități Zona Pilot Centrul Istoric București 1.

În funcție de natura descoperirilor, au fost trasate 22 de suprafețe, denumite convențional în interiorul cărora s-au descoperit urmele unor ziduri aparținând mai multor clădiri construite între sec. XVII-XIX², o conductă de apă care a funcționat în evul mediu, precum și diverse complexe ce conțineau material ceramic și monede aparținând sec. XVII - XIX.

În urma cercetărilor arheologice s-a putut delimita un număr de cinci clădiri aflate în acest perimetru ridicate în sec. XVII-XIX. Două dintre clădirile cu frontul la strada Lipscani, casa 2 (camera 3) și casa 3 (camera 4) au fost descoperite și cercetate parțial în anul 2008.

Casa 2 (camera 3) - construită în sec. al XVII-lea, avea o arhitectură deosebită: spațiul interior al pivniței era acoperit cu o boltă în plin centru, peretele de N având două firide adânci încheiate în același sistem.

Casa a suferit schimbări la alinierea străzii Lipscani de la sfârșitul sec. XIX. Partea cercetată arheologic în cadrul Proiectului Centrul Istoric (Casa 5) a fost exclusă (după aliniere) din suprafața casei prin construcția zidului Z27 (numerotarea de pe planul arhitecților), de-a lungul noului aliniament, retras cu cca. 2,50 m față de cel precedent. Bolta întărită de trei arce dublouri (cu o lățime de 1,30 m și o grosime de cca. 0,40 m) avea o lungime în cea de-a doua etapă de funcționare de 12,90 m, o deschidere de 8,20 m și o înălțime de la cheia ei până la talpa fundației de cca. 4,57 m. Zidurile sunt realizate din cărămidă (24 x 12 x 3,5 cm) legată cu mortar cu var. Urmele sistemului de construcție al bolții Casei 2 și ale zidului Z27 sunt reprezentate de amprente cofrajului, vizibile pe intradosul fragmentelor de boltă conservată și respectiv, locașurile unde au fost încastrați, pe durata construirii, montanții schelei.

Mai multe etape constructive importante au avut loc în sec. XVIII - XIX, când are loc o refacere a casei 2, care se extinde și pe terenurile aflate la E (zonă ocupată până în acel moment de casa 3) și la S de ea. Clădirea se mărește considerabil atât prin construcția unei alte pivnițe orientate E-V (camera 6), cât și a mai multor anexe, ajungând să aibă cca. 18,75 m lățime și 39 m lungime. Pivnița nouă era acoperită cu o boltă semicirculară ce avea o deschidere de 4,45 m, zidurile având o înălțime păstrată de cca. 4,10 m. Pivnița era ventilată prin două răsuflători, una aflată pe latura sudică a bolții și una pe zidul de E (Z43). Existau două căi de acces în interior: în prima etapă, în sec. al XVIII-lea, când a fost adosată această pivniță, legătura s-a făcut

prin spargerea zidului de S al pivniței 1; într-o etapă constructivă ulterioară a fost realizată o cale de acces ce ducea spre nivelurile superioare ale clădirii. Bolta era sprijinită în partea centrală de un arc dublou cu o deschidere de 3,85 m, aflat la 7,35 m V față de Z43, ce este evazat cu cca. 0,28 m față de linia lui Z16. Diferența dintre arcul dublou existent în camera 6 și cele trei arcuri dublou existente în camera 3 este dată de modul de construcție, cel din camera fiind țesut în întregime de peretele bolții. Pe lângă acest arc, pentru susținere a fost ridicată, la un moment ulterior construcției bolții, o pilă aflată la cca. 3,40 m V față de Z43. De acest moment constructiv, care poate fi plasat în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, este posibil să se lege și amenajarea, în camera 3, a trei pile, de formă relativ pătrată în secțiune (0,57 m x 0,55 m), realizate din cărămidă (cu dimensiunile 28 x 15 x 9 cm) în scopul susținerii arcelor dublou.

Casa 3 (camerele 3 și 4) în prima etapă de construcție avea frontul la stradă de 5,40 m, o lungime a pivniței de cca. 9 m și o lungime maximă, incluzând casa scărilor, de 12,5 m. Ea era retrasă de casa 2 cu cca. 2,20 m și de casa vecină, de la nr. 36, spre E cu cca. 0,90 m. Zidurile sunt alcătuite din cărămizi (cu dimensiunile de: 25 x ? x 4 cm și ? x 12 x 4 cm) legate cu mortar de var, așezate în asize regulate cu rosturi egale. În zidul vestic au fost practicate două nișe încheiate în arc în plin cintru. La S de pivniță, au fost descoperite zidurile scării de acces, în care se păstrează lăcașurile de fixare de la nouă trepte din lemn. Pe baza materialului ceramic și numismatic putem considera că imobilul a funcționat din sec. al XVII-lea până în sec. al XIX-lea când a fost suprapusă de casa 2. În prima jumătate a sec. al XIX-lea aici a existat depozitul unui negustor: au fost descoperite teancuri de farfurii de faianță (câteva sute de bucăți), acoperite de un strat de arsură, ceea ce ne indică faptul că acest imobil a căzut pradă incendiului de la 1847. Peste stratul care conținea aceste farfurii au fost amplasate fundațiile casei 2: corelarea informațiilor stratigrafice cu cele arheologice, ne permite să afirmăm că extinderea casei a avut loc în a doua jumătate a sec. al XIX-lea.

Casa 7 (camerele 12 și 15)

În partea de SV al terenului au fost identificate o serie de ziduri aparținând unei alte clădiri alcătuite din trei camere înșiruite (casa 7) ce au o lungime surprinsă de 12,10 m și o lățime de 4,40 m. Zidurile erau construite din cărămizi (cu dimensiunile: 24 x 12 x 3,5 cm; 24 x 12 x 4 cm) cu rosturile late de cca. 2-3 cm umplute cu un mortar nisipos. Se observă că zidurile casei 7 suprapun tronsoane de ziduri cu trasee ușor schimbate, provenind probabil de la o construcție anterioară. Cercetările arheologice nu ne oferă repere cronologice clare, structurile de zid aparținând unor clădiri care au funcționat în sec. al XIX-lea.

Casa 4 (camerele 12, 15, 16, 20, 21 și 22)

În partea de V a perimetrului cercetat, au fost descoperite pivnițele, fundațiile și părți din elevația unei clădiri ce apare în planuri de la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX și care se compunea din mai multe încăperi, coridoare, două scări de acces și un grup sanitar.

Casa 6 (camera 11)

În colțul de SV al terenului, au fost descoperite pe o lungime de 7,35 m și o lățime de 4,75 m, câteva ziduri dintr-o altă clădire denumită convențional casa 6. Din aceasta a fost surprinsă o încăpere în care la un moment ulterior construcției a fost amenajat un grup sanitar. La ridicarea zidului de V al camerei (Z167) au fost folosiți tiranți de lemn în poziție verticală, urmele acestora păstrându-se în mortarul părții inferioare a plintei. Ei se aflau la 15-30 cm unul de altul, amprenta lor fiind circulară cu diametrul de 9-10 cm. Un astfel de tirant s-a păstrat parțial la cca. 1,20 m S de Z168 și la cca. 10 cm de fundația lui Z167. În colțul de E al încăperii se afla grupul sanitar ce are o lungime surprinsă de 1,20 m și o lățime de 0,98 m. Podeaua acestuia era alcătuită din cărămizi dispuse pe cant, cu grosimea de 5 cm, în pantă. La un moment ulterior construirii ei, fosa a fost restrânsă în lățime adăugându-se pe un rând de cărămizi pe latura interioară estică ce a micșorat spațiul cu cca. 5 cm. Tot interiorul a fost tencuit cu un strat de mortar alb dur de cca. 1 cm.

În acest spațiu au fost descoperite materiale arheologice (vase ceramice de uz comun și cu destinație farmaceutică) care ne indică faptul că pivnița a fost folosită ca depozit în sec. al XIX-lea.

Conducta de apă din evul mediu

Una dintre descoperirile importante o reprezintă o conductă de apă care a funcționat în evul mediu, al cărei traseu a fost surprins în camerele 4 și 9. Orientată SE-V, aceasta a fost surprinsă pe o lungime totală de

7,8 m, din care a fost cercetat cca. 4,78 m. Protecția conductei era realizată dintr-un acoperiș de cărămizi (cu dimensiunile de 26 x 13 x 3 cm) dispus în „două ape”, legate între ele cu mortar de bună calitate, de culoare gălbuie, având în componență mult nisip. Conducta are olanul din lut ars, cu o culoare gri-cenușiu la interior, cu o grosime de 0,5 cm, cu diametrul exterior de cca. 14 cm, segmentul de tub având o lungime de 24 cm. Stă pe un rând de cărămizi înguste cu o lățime de 7-8 cm, o grosime de 3 cm, cărămizile fiind dispuse perpendicular pe axul conductei. Pe una dintre aceste cărămizi, a fost observată, incizată în pasta crudă, silueta schematizată a unui sfânt, având la picioarele sale un diavol. Tuburile erau învelite într-o pastă de var, înfășurate într-o țesătură (se păstrează amprenta fibrelor vegetale în pasta de var); ulterior a fost îngropată într-o masă de mortar foarte dur asemănător cu cimentul. Conducta de apă este posterioară locuinței 1, din sec. al XVII-lea, dar anterioară structurilor de zid din sec. XVIII, existente în acest perimetru.

Alte complexe de locuire:

Locuința 1

În interiorul camerelor 2, 7 și 9, la cota de 1,86-1,90 m față de nivelul de surprindere al lui Z23, a fost descoperit un nivel de dărâmătură cu o grosime de 0,16-0,20 m, alcătuit din pământ ars, chirpici arși, fragmente ceramice și de cahle, cărămizi fragmentare și întregi, provenit din umplutura unei locuințe, care a primit denumirea de Locuința 1. Acesta a fost surprinsă pe o suprafață de cca. 7 m pe direcție N - S și 3,60 m pe direcție E - V. În apropierea colțului de SV al camerei 2, la cota de -1,90 m față de nivelul de surprindere al lui Z85, a fost descoperită o crustă de arsură roșiatică deasupra căreia au fost găsite fragmente ceramice. Crusta, care aparținea unei podele, avea o grosime de cca. 2-2,5 cm și era formată din lut amestecat cu pietricele de dimensiuni medii și mici ars. Sub profilul camerei 2 se observă o bârnă de lemn și peste aceasta un strat de lipitură arsă, fapt ce ne sugerează că locuința era construită din lemn. Bârna de lemn era într-o ușoară pantă, avea o lungime de 1,64 m și o grosime maximă de 0,15 m, fibrele fiind orientate E-V. În camera 9, la cca. 2,05 m față de nivelul de surprindere al lui Z8, pe acest nivel a fost descoperită o vatră amenajată pe un pat de cărămidă. Are o formă rectangulară în grund cu dimensiunile: 57 cm E - V și 60 cm N - S. Cărămizile sunt fragmentare, au 3 cm grosime și 13 cm lățime. Pe baza fragmentelor ceramice și a tipurilor de cahle placă, se poate aprecia că această locuință a fost distrusă în cursul sec. al XVII-lea, de un incendiu puternic (stratul de arsură este consistent pe toată suprafața cercetată).

Locuința 1 este distrusă sau suprapusă de zidurile existente în zonă și tăiată de conducta de apă.

Locuința 2

Locuința 2 a fost observată la cota de -4,10 m, fiind localizată pe latura de V a Camerei 6. Complexul a fost cercetat doar parțial, el fiind tăiat de zidul Z51 și o parte a sa fiind distrusă de construcțiile moderne din beton din Camera 20.

Locuința avea probabil o formă rectangulară, dimensiunile surprinse ale complexului fiind de 3,20 x 2,10 m. Locuința fusese săpată într-un sol brun-gălbui cu pigment de cărbune. Groapa locuinței se adâncea cu 0,60 m, de la nivelul de surprindere, partea superioară fiind distrusă de fundațiile de la camera 6. Din materialul de umplutură al acesteia menționăm: fragmente de cahle și fragmente ceramice, o bucată de zăbală cu urme de lipitură și fragmente de „plasă” metalică, fragmente de cărămidă cu impresii verticale pe mijloc (? x 14 x 3 cm; lungime amprentă 7,5 cm), fragmente de chirpic cu urme de bârnă de lemn, fragmente de chirpic cu amprente și în exterior cu lipitură de mortar gălbui, gros de câțiva milimetri, provenite de la suprastructura lemnoasă a construcției.

În colțul de SE al locuinței a fost semnalată, într-o zonă cu puternice urme de arsură, cenușă și cărbune, prezența unei sobe, de la care au provenit cahlele menționate anterior. Partea inferioară a locuinței era acoperită, uniform, cu un strat de cca. 5 cm de lemn carbonizat, sugerând prezența unei podele de lemn. Umplutura gropii era puternic arsă și întărită, pledând pentru distrugerea locuinței într-un incendiu, care poate fi plasat în sec. al XVII-lea, încadrare cronologică sugerată de cahlele-placă descoperite aici.

Informațiile obținute în urma săpăturilor arheologice efectuate pe acest teren contribuie la conturarea unei imagini mai clare a construcțiilor de pe Ulița Mare, cea mai importantă arteră comercială din Bucureștiul medieval.

Informații suplimentare online

[Raportul 4625 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
